

Pünkösd vigíliája

Róm 8,22-27

„Magunkban hordozzuk a Lélek zsengeit”

²²Hiszen tudjuk, hogy az egész teremtett világ együtt sóhajtozik, és együtt vajúdik mindez ideig. ²³Nemcsak ez a világ, hanem még azok is, akik a lélek első zsengejét kapták, mi magunk is sóhajtozunk magunkban, várva a fiúságra, testünk megváltására. ²⁴Mert üdvösségünk reménységre szól. Viszont az a reménység, amelyet már látunk, nem is reménység, hiszen amit lát valaki, azt miért kellene remélnie? ²⁵Ha pedig azt reméljük, amit nem látunk, akkor állhatatossággal várjuk. ²⁶Ugyanígy segít a lélek is a mi erőtlenségünkön. Mert azt, amit kérünk kell, nem tudjuk úgy kérni, ahogyan kell, de maga a lélek esedezik értünk kimondhatatlan fohászkodásokkal. ²⁷Aki pedig a szíveket vizsgálja, tudja mi a lélek gondolata, mert Isten szerint esedezik azokért, akiket megszentelt.

Pál a teremtett világ tavaszi újjászületésének képét használja fel a keresztény újjászületés magyarázatára. A természet tavaszi újjáéledése a teremtett világ újraébredését szimbolizálja. Az antik gondolkodásban a kozmosz és az ember szociális világa összefüggött. Azt gondolták, ahogyan a természet törvényeit Isten közvetlenül irányítja, úgy történik ez a társadalmi törvényekkel is. Kozmikus katasztrófát okoz, ha a társadalmi törvények eltérnek az isteni előírásoktól. Különösen megtapasztalták ezt az öntözéses mezőgazdaságra épülő társadalmakban, ahol a politikai káosz idején elhanyagolták az öntözőcsatornákat, ennek következtében gyenge lett a termés, és kitört az éhínség.

A zsidó liturgiában az első zsenge felajánlása Istennek, az aratás-kor az első kéve áldozati ajándéka (Lev 23,15–21) arra figyelmeztette az embereket, hogy a jó termés a kozmosz és a társadalom rendjétől függ, tehát az első termést vissza kell adni Istennek.

Pál csak itt vezeti be a szövegbe az istenfiúság képzetét, és nem egészen világos, hogy milyen módon köti az egyik képet a másikhoz. Mindenesetre az apostol sem magát, sem az általa megtérített keresztényeket nem tartja tökéletesnek, hanem csak olyanoknak, akik vágyanak a tökéletességre. Az egyik legnagyobb adomány az, hogy – amint megtapasztaljuk gyengeségünket, nem akarjuk leszállítani a mértéket saját képességeinkhez (valamiféle hamis realizmus alapján) mondván, úgy sem vagyunk képesek többre, hanem – minden bukásunk ellenére is kíváncozunk és vágyakozunk a tökéletesség után. A Pál-korabeli

sztóikus gondolkodás szerint a társadalom fejlődése az egyedek erkölcsi fejlődésétől függ. A keresztények joggal gondolták azt, hogy a jobb keresztény közösség jobb társadalmi viszonyokat fog teremteni, tehát a keresztény közösség a megváltás eszköze a társadalom számára. Mégsem gondolták magukat tökéletesnek, hanem inkább küldetésük fontosságára gondoltak, amelynek sikerét saját tökéletlenségük veszélyeztette, ezért kellett ébren tartani a tökéletesség utáni vágyat.

Az üdvösséget, vagyis a tökéletes társadalmat sem Pál, sem követői nem látták meg. Mégis hibáik ellenére, vágyakoztak utána: ez volt a hitük és a reményük alapja. Ennek a vágnak és reménynek különösen fontos szerepe volt, hiszen ha meglátták, illetve elérték volna, már nem kellett volna remélni. Pál és az első keresztények nagyon jól tudták, hogy nem mindegy, milyen remény és milyen vágy él a közösség vagy az egyén lelkében, hiszen mindenki a vágyait akarja megvalósítani. Aki azonban a vágyakat irányítani tudja, a társadalmat is irányítja – az aktuális társadalom pedig mindig olyan lesz, mint amilyenre az egyének vágnak.

A vágyak milyenségének óriási szerepe van a társadalom formálásában és az egyén tökéletességében. A legtöbb imánkban vágyaink beteljesítését kérjük Istentől. Pál azonban óvatos ezekkel kapcsolatban. Mivel nem ismerjük a tökéletességet, nem tudunk Istentől igazán jól kérni. Ezért kéri Isten Lelkét, a Szentlelket, hogy segítsen a helyes kérdésben.

Mai társadalmunkban az üdvösség megvalósításának helyébe legtöbb esetben az önmegvalósítás lépett. Ennek egyetlen hibája, hogy az ember sohasem kételkedik saját vágyai és céljai helyességében. Amennyiben ez a korlátlan szabadság eszméjével társul, igen különös eredményt hoz. Mindenki a saját képére és vágyai hasonlatosságára akarja teremteni az embert, a világot és a társadalmat is. A keresztény és a nem keresztény antropológia között az alapvető különbség abban áll, hogy a keresztény és a zsidó vallásos felfogás szerint az ember vágyai a kezdeti ideális állapot után megromlottak, a bűn megfertőzte – jelenlegi vágyainknak tehát tisztulásra van szükségük. A nem keresztény és ateista elképzelés szerint az emberi vágyak alapvetően jók, csak követni kell őket. Nem Isten elfogadása vagy elutasítása a keresztény és a liberális, valamint az ateista gondolkodás legnagyobb ellentéte, hanem az ember vágyainak abszolutizálása és korlátok nélküli megvalósítása. Ez vezetett például napjainkban a bankvilág nemzetközi méretű katasztrófájához, a pénzpiac összeomlásához – állapította meg XVI. Benedek pápa. Furcsa módon a pénzpiaci válság igazolja, hogy a társadalom fejlődése vagy katasztrófája igenis az ember tisztaságától függ. Nemcsak Isten vizsgálja meg gondolatainkat és vágyainkat: a katasztrófák is önvizsgálatra szólítanak.